

B i j l a g e 2 :

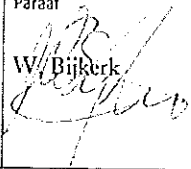
E c o l o g i s c h e
b e o o r d e l i n g

A&W-rapport 600

**ECOLOGISCHE BEOORDELING VAN
DRIE BOUWLOCATIES IN JUBBEGA
(GEMEENTE HEERENVEEN)**

E. van der Heijden

Projectnummer	Projectleider	Status
547HEV	W. Bijkerk	Eindrapport
Autorisatie	Paraaf	Datum
Goedgekeurd	W. Bijkerk 	23 maart 2005

HEIJDEN, E. VAN DER 2005

Ecologische beoordeling van drie bouwlocaties in Jubbege (Gemeente Heerenveen). A&W-rapport 600. Altenburg & Wymenga, ecologisch onderzoek bv, Veenwouden

OPDRACHTGEVER

Gemeente Heerenveen
Postbus 15000
8440 GA Heerenveen

UITVOERDER

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv
Postbus 32, 9269 ZR Veenwouden
Telefoon (0511) 47 47 64
Fax (0511) 47 27 40
e-mail: info@altwym.nl
web: www.altwym.nl

© **ALTENBURG & WYMEGA ECOLOGISCH ONDERZOEK BV**
Overname van gegevens uit dit rapport is toegestaan met bronvermelding.

INHOUD

1. INLEIDING	1
1.1. Aanleiding en doel	1
1.2. Opzet van de rapportage	1
1.3. De ecologische beoordeling	1
2. VOORGENOMEN PLANNEN	3
2.1. Huidige situatie	3
2.2. Inrichtingsplannen	3
3. RELEVANTE WETGEVING EN PLANOLOGIE	5
3.1. Europese Habitatrichtlijn	5
3.2. Europese Vogelrichtlijn	5
3.3. Ecologische hoofdstructuur	6
3.4. Flora- en faunawet	6
4. ECOLOGISCHE KWALITEIT	9
4.1. Beschermd soorten algemeen	9
4.2. Vegetatie en plantensoorten	10
4.3. Insecten	10
4.4. Amfibieën, reptielen en vissen	11
4.5. Vogels	11
4.6. Zoogdieren	12
4.7. Samenvatting ecologische betekenis	12
5. EFFECTEN EN BEOORDELING	15
5.1. kwantitatieve effecten	15
5.2. kwalitatieve effecten	15
5.3. Beoordeling in het licht van de wet- en regelgeving	17
6. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	19
6.1. Ecologische kwaliteiten en effecten	19
6.2. Beoordeling	19
LITERATUUR	21

1. INLEIDING

1.1. AANLEIDING EN DOEL

Om de groei van het dorp Jubbega de komende 10 jaar op te vangen, is de gemeente Heerenveen van plan om op een aantal locaties in het dorp Jubbega nieuwbouw te realiseren. De eerste drie bouwlocaties zijn gelegen aan respectievelijk de Schoolweg, de Ericalaan en Wolfsklauw.

Tegenwoordig is het bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting nodig om vooraf onderzoek te verrichten naar het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten en naar de mogelijke effecten van de ingreep op het voortbestaan van de gevonden soorten. Dit geldt ook voor de beoogde nieuwbouw in het dorp Jubbega. Het gaat hierbij in het bijzonder om toetsing aan de Flora- en faunawet en de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn. De gemeente Heerenveen heeft aan ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Altenburg & Wymenga bv opdracht gegeven om deze beoordeling uit te voeren. In dit rapport zijn de resultaten daarvan opgenomen. Het rapport geldt als voortoets in het kader van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Dit rapport handelt uitsluitend over de ecologische aspecten van de plannen en gaat niet in op landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden.

1.2. OPZET VAN DE RAPPORTAGE

Als vertrekpunt voor de beoordeling is in hoofdstuk 2 een beschrijving gegeven van de huidige situatie en de voorgenomen ingrepen. De hier getoonde plannen vormen de basis voor deze beoordeling. Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van de relevante wetgeving en planologie. In hoofdstuk 4 zijn aan de hand van literatuuronderzoek en veldonderzoek de ecologische kwaliteiten van het gebied in kaart gebracht. Het gaat hier om planten- en diersoorten die speciale bescherming kennen in de hiervoor genoemde wetgeving, dan wel een indicatie geven van de kwaliteiten van het gebied. In hoofdstuk 5 zijn de mogelijke effecten van de ingreep op de aanwezige natuurwaarden beschreven. Deze effecten zijn getoetst aan de relevante wet- en regelgeving, in het bijzonder de Flora- en faunawet en de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn. Hoofdstuk 6 sluit het rapport af met een overzicht van de belangrijkste conclusies en relevante aanbevelingen.

1.3. DE ECOLOGISCHE BEOORDELING

Algemeen

De eerste stap bij de ecologische beoordeling is na te gaan in hoeverre de locatie in of in de nabijheid ligt van Speciale Beschermingszones en de Ecologische Hoofdstructuur, dan wel of een andere wijze sprake is van een planologische bescherming. Het gaat hierbij om de vraag in hoeverre gebiedsbescherming van toepassing is. Vervolgens wordt nagegaan in hoeverre in het betreffende gebied soorten voorkomen die speciale bescherming behoeven (soortbescherming) en er in die zin conflicten optreden met de Flora- en faunawet.

Voor de achtergronden van de wetgeving wordt verwezen naar hoofdstuk 3. Daarin staat ook dat per 1 januari 2005 een AMvB van kracht is geworden, waardoor er wijzigingen optreden in het beschermingsregime van inheemse beschermde planten en dieren. Een van de nieuwe aspecten van deze AMvB is, dat een aantal beschermde, maar algemeen voorkomende planten- en diersoorten is vrijgesteld (zoals Zwanebloem, Bosmuis, Bunzing, Bruine kikker, etc.). Daardoor hoeft voor deze soorten geen ontheffing meer te worden aangevraagd bij het uitvoeren van projecten ten bate van de ruimtelijke ordening. Een aantal andere soorten zal door de AMvB een zwaardere bescherming krijgen. Omdat deze AMvB reeds van kracht is, gaat Altenburg & Wymenga reeds uit van deze nieuwe regelgeving.

Status van de ecologische beoordeling

De toetsing van plannen aan de Flora- en faunawet en de bepalingen van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn is één van de bouwstenen die de gemeente nodig heeft om een bestemmingsplan voor te bereiden en ter visie te leggen. Aan de hand van de beschikbare informatie over de plannen en de ecologische kwaliteiten van het gebied wordt nagegaan of beschermde gebieden, dieren en planten door de beoogde activiteiten kunnen worden bedreigd. Er wordt vastgesteld of er sprake is van conflicten met de Vogel- en Habitatrichtlijn en verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Het kan noodzakelijk zijn om bij uitvoering van de plannen een of meer ontheffingen van de Flora- en faunawet aan te vragen bij de Dienst LASER van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit.

De ecologische beoordeling geeft een beeld van de ecologische kwaliteiten van een gebied en van de effecten van de geplande ingrepen, en toetst deze aan de bepalingen in de genoemde regelgeving. Soms heeft een plan of project ecologisch gezien wel effecten, maar leidt het niet tot overtreding van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. In een dergelijk geval stuit een project niet op wettelijke bezwaren terwijl er toch natuurlijke, landschappelijke of cultuurhistorische waarden bij de uitvoering verloren kunnen gaan. De gemeente en andere relevante overheden moeten dan een eigen afweging maken over de uitvoering van plannen, waarbij de Flora- en faunawet en Europese richtlijnen natuurgerichte kaders zijn waar rekening mee gehouden moet worden.

Altenburg & Wymenga bv presenteert in dit rapport de resultaten van een onafhankelijk onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling.

Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend. Voor de goede orde moet erop gewezen worden dat voor een precieze weergave van juridisch relevante teksten altijd de oorspronkelijke uitgaven van de wetsteksten dienen te worden geraadpleegd.

2. VOORGENOMEN PLANNEN

2.1. HUIDIGE SITUATIE

Situering en terreinkenmerken

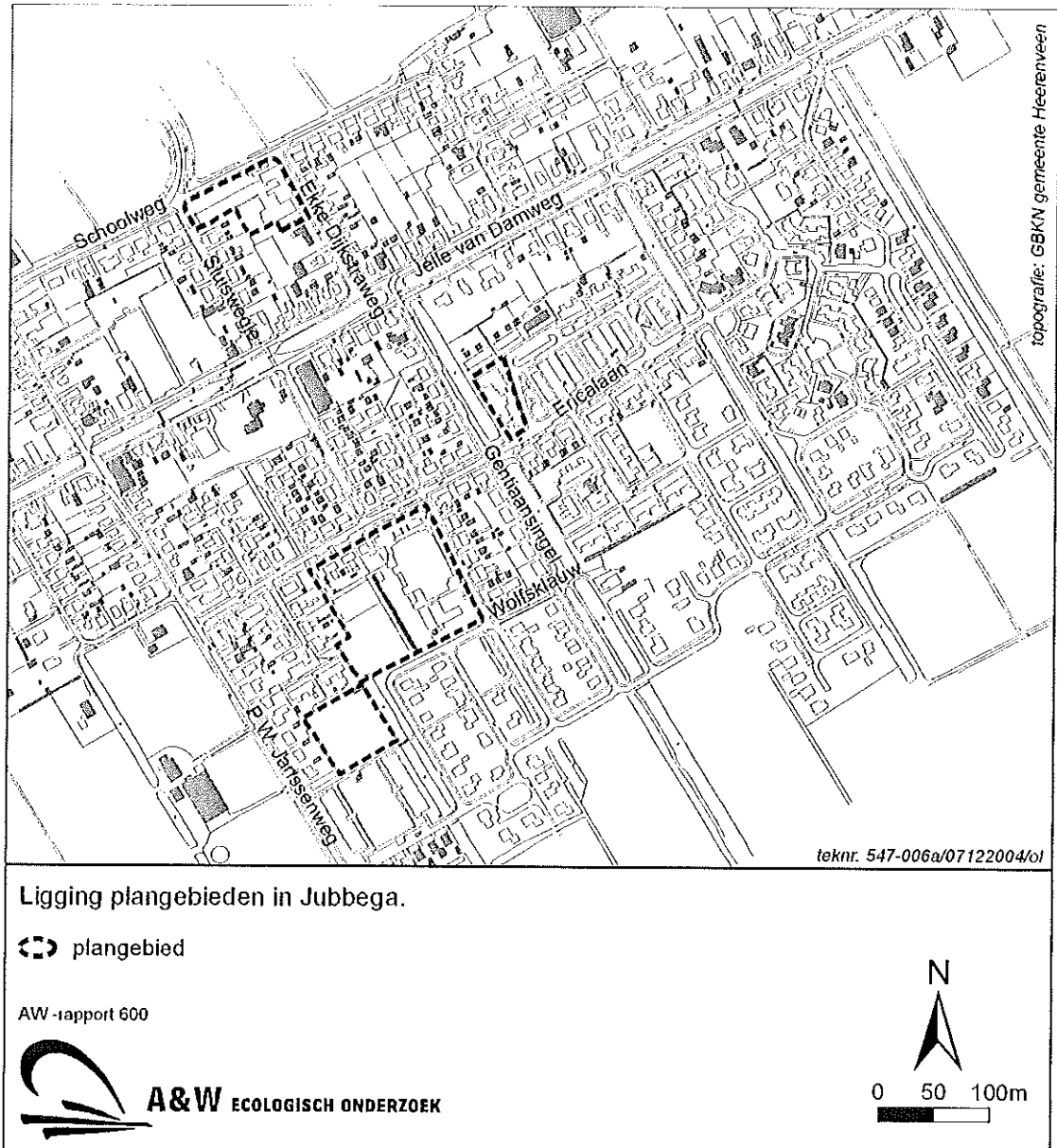
De drie locaties waar de nieuwbouw is gepland, zijn gelegen binnen de bebouwde kom van het dorp Jubbega in de gemeente Heerenveen. De ligging van de drie locaties ten opzichte van de omgeving, is weergegeven in figuur 1. Ze kunnen als volgt worden beschreven:

1. Locatie 'Schoolweg' is ongeveer 100 bij 50 meter en ligt ingeklemd tussen de Schoolweg, Jelle van Danweg, Ekke Dijkstraweg en Sluiswegje. Op het terrein staat een schoolgebouw omgeven door een gazon en een speelveld met daarop een aantal bomen en struiken.
2. Locatie 'Ericalaan' meet ongeveer 60 bij 30 meter. Het plangebied ligt op de hoek van de Ericalaan en de Gentiaansingel. In het plangebied staat een oude school met aan de voorzijde een speelplaats met lage begroeiing.
3. Locatie 'Wolfsklauw' is ongeveer 225 bij 75 meter. Het deel aan de Ericalaan bestaat uit bebouwing. Ten zuidwesten van deze bebouwing bevindt zich een verwaarloosde speeltuin en een volkstuincomplex.

2.2. INRICHTINGSPLANNEN

Volgens de ruimtelijke ontwikkelingsvisie (Attika architecten 2004) worden de drie locaties als volgt ingericht:

1. De locatie aan de Schoolweg maakt deel uit van het centrumgebied. Het gaat hier om sporadische verdichting binnen al bestaande bebouwing. Waarschijnlijk komen op deze locatie ouderenwoningen.
2. De locatie 'Ericalaan' behoort tot de zogenaamde 'Ring'. De locatie wordt opgevuld met woningen in een dorpse dichtheid van zón 15 tot 30 woningen per hectare.
3. De locatie 'Wolfsklauw' maakt zowel deel uit van het centrumgebied als van de Ring. Bedoeling is dat hier zowel ouderenwoningen als gezinswoningen worden gerealiseerd.

Figuur 1.
Ligging van de drie bouwlocaties in het dorp Jubbega

3. RELEVANTE WETGEVING EN PLANOLOGIE

Voor de beoordeling van de voorgenomen plannen in het onderzoeksgebied zijn de Europese en Nederlandse wetgeving van belang. Alle ruimtelijke ingrepen dienen aan deze regelgeving te worden getoetst. Van de relevante wetgeving wordt hieronder een overzicht gegeven.

3.1. EUROPESE HABITATRICHTLIJN

De Habitatrictlijn is in 1992 door de Europese Unie uitgebracht. Deze beoogt de biologische diversiteit te waarborgen, door het instandhouden van de natuurlijke en halfnatuurlijke leefgebieden en de wilde flora en fauna. De Habitatrictlijn is gericht op de bescherming van soorten en natuurlijke habitats. Op 19 februari 2003 heeft de Nederlandse overheid een lijst met aangemelde Habitatrictlijngebieden gepubliceerd in de Staatscourant.

De bouwlocaties maken geen onderdeel uit van een Habitatrictlijngebied. Het meest dichtstbijzijnde Habitatrictlijngebied is: 'Wijnjeterperschar en Terwispeler grootschar' dat ongeveer 4 kilometer ten noorden ligt van Jubbega.

De Habitatrictlijn is ook relevant wanneer in het plangebied planten- of diersoorten voorkomen die vermeld zijn in Bijlage IV van de Habitatrictlijn. Dit betekent dat deze soorten te allen tijde strikt beschermd moeten worden. In artikel 12 van de richtlijn staat, dat het verboden is deze Bijlage-IV-soorten opzettelijk te verstoren, vooral tijdens de voortplantingsperiode, de overwintering en de trek. Tevens is het verboden de voortplantings- of rustplaats te beschadigen of te vernielen. In alle gevallen waarin een project of plan significante effecten kan hebben op de betrokken soorten is een 'passende beoordeling' nodig. Met behulp van de voortoets in dit rapport wordt vastgesteld of er inderdaad een significant negatief effect kan zijn.

3.2. EUROPESE VOGELRICHTLIJN

De Europese Vogelrichtlijn (richtlijn 79/409/EG) stamt uit 1979. De Europese Unie heeft deze richtlijn ingesteld ter behoud van de vogelstand. De Vogelrichtlijn is complementair aan de Habitatrictlijn en heeft voor een groot deel dezelfde werking. Waar het vogels betreft is de Vogelrichtlijn van toepassing, terwijl voor alle andere flora en fauna de Habitatrictlijn van toepassing is. De Vogelrichtlijn regelt de bescherming, het beheer en de regulering van vogelsoorten. Voor bedreigde vogels en voor trekvogels zijn ter bescherming van hun leefgebied Speciale beschermingszones (SBZs) aangewezen. In Bijlage I van de Vogelrichtlijn staan de soorten vermeld waarvoor de Speciale Beschermingszones moeten worden ingesteld. Ook voor niet op deze bijlage voorkomende soorten moeten, voor zover relevant voor de lidstaten, beschermende maatregelen genomen worden; dit komt grotendeels overeen met de nieuwe Flora- en faunawet.

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Vogelrichtlijngebied. Het meest dichtstbijzijnde Vogelrichtlijngebied is: 'De Deelen', dat aangewezen is door het voorkomen van verschillende moeras- en watervogels, zoals Purperreiger en Roerdomp. De SBZ ligt ongeveer 12 km ten noordwesten van het plangebied.

De Vogelrichtlijn verbiedt het verstoren van vogels en nesten tijdens het broedseizoen. Dat betekent dat het in die periode niet is toegestaan om werkzaamheden in een gebied te starten die bedreigend zijn voor deze dieren. Voor de meeste soorten geldt een broedseizoen van 15 maart tot en met 15 juli. Wanneer vooraf aan het broedseizoen wordt gestart met de werkzaamheden, is de kans zeer gering dat daar broedvogels gaan nestelen. Zodoende is er tijdens het daarop volgende broedseizoen geen sprake van verstoring van broedvogels.

3.3. ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

De ecologische hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor een netwerk van natuurgebieden door Nederland. De globale invulling van de EHS stamt uit 1990 en is opgenomen in het Natuurbeleidsplan. De ecologische hoofdstructuur omvat kerngebieden (natuurreservaten), natuurontwikkelingsgebieden en ecologische verbindingszones. In uitzonderingsgevallen kan het Rijk de natuurwaarden en functies van het EHS-gebied laten wijken voor andere functies van zwaarwegend, collectief belang. In dat geval dienen *compenserende* dan wel *mitigerende maatregelen* getroffen te worden (LNV 1992).

Het meest dichtstbijzijnde kerngebied van de EHS is Terwispeleer grootschar, dat ongeveer 4 km ten noorden ligt van Jubbega (Provincie Fryslân 1994). Dit natuurgebied is ook aangewezen als SBZ in het kader van de Europese Habitatrichtlijn.

3.4. FLORA- EN FAUNAWET

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is de soortbescherming geregeld. Daarnaast geldt voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving de 'zorgplicht'.

Zorgplicht

De zorgplicht houdt in dat iedereen dient te voorkomen dat zijn handelen nadelige gevolgen voor flora en fauna heeft. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden (artikel 2 Flora- en faunawet). De zorgplicht geldt altijd, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Op overtreding van artikel 2 staan overigens geen sancties.

Beschermde soorten

In de Flora- en faunawet heeft de overheid van nature in Nederland voorkomende planten- en diersoorten aangewezen die beschermd moeten worden. Ook de beschermde soorten onder de Europese richtlijnen (Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn) zijn hierin opgenomen. De bescherming houdt in dat het verboden is om beschermde, inheemse planten te beschadigen (artikel 8). Het is ook verboden om beschermde, inheemse dieren te doden, verontrusten, dan wel hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen of te verstoren (artikelen 9 tot en met 12).

Zorgvuldig handelen

'Zorgvuldig handelen' (artikelen 2b, 2c, 2d en 16c AMvB) gaat verder dan het voldoen aan de zorgplicht. Dit begrip is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd. Niet-zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een *inspanning* om te overzien wat de beoogde ingreep teweeg zal brengen. Een

initiatiefnemer moet bijvoorbeeld altijd vooraf inventariseren welke beschermde, niet-vrijgestelde soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep is gepland. Ook moet hij in redelijkheid alles doen of laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk te beperken, dat de artikelen 8-12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. De eerste stap daartoe is een goede planning om bijvoorbeeld verstoring van dieren in de voortplantingstijd te voorkomen.

Drie beschermingsregimes

Met ingang van 2005 zijn een aantal wijzigingen van Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB) bij de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierdoor is het beschermingsregime van inheemse beschermde planten en dieren veranderd. Er zijn nu drie categorieën van soorten. De indeling is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van de soorten in Nederland, waarbij ook de beschermde soorten onder de Habitatrictlijn zijn ingepast. Het gaat om de volgende beschermingscategorieën:

1. soorten waarvoor *vrijstelling* mogelijk is (licht beschermde soorten);
2. soorten waarvoor vrijstelling mogelijk is, mits aantoonbaar wordt gewerkt conform een goedgekeurde *gedragscode* (middelzwaar beschermde soorten);
3. soorten waarvoor *onthefing* moet worden aangevraagd (zwaar beschermde soorten).

Categorie 1. De eerste categorie geldt voor een aantal beschermde, maar algemeen voorkomende planten- en diersoorten (zoals Zwanebloem, Bosmuis, Bunzing, Bruine kikker), volgens tabel 1 bij de AMvB. De wetgever gaat er vanuit dat verlening van vrijstelling voor deze soorten geen afbreuk doet aan hun huidige, gunstige staat van instandhouding. Voor deze soorten geldt wél de zorgplicht (zie hiervoor).

Categorie 2. De tweede categorie geldt de soorten die zijn vermeld in tabel 2 bij de AMvB. De *gedragscode* die voor vrijstelling is vereist moet ter goedkeuring worden ingediend bij de minister van LNV. De gedragscode moet vermelden hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfplaatsen voorkomen - of zoveel mogelijk beperkt - wordt. Er moet *aantoonbaar* volgens de gedragscode worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd moeten worden.

Als er nog geen gedragscode is, moet bij overtreding van de artikelen 8-12 een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan plaatsvindt, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt alleen getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist *vrijwel altijd* dat er inzicht moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort *in relatie tot de omliggende populaties*. Als dat inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden. Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied nodig is.

Categorie 3. De soorten van de derde categorie zijn in tabel 3 van de AMvB genoemd. Deze tabel bevat de soorten die op bijlage IV van de Habitatrictlijn staan en andere aangewezen soorten. Wanneer verbodsbepalingen worden overtreden is een ontheffingsaanvraag nodig, die wordt getoetst aan drie criteria (de zogenaamd 'uitgebreide toets'):

1. de ingreep doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort;
2. er is geen alternatief voor de ingreep;
3. er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang.

Voor een ontheffing moet aan alledrie de criteria voldaan zijn.

Vogels

Voor vogels geldt een algemene bescherming, waarbij het verboden is vogels en hun nesten in het broedseizoen te verstoren. Dat betekent dat het in die periode niet is toegestaan om werkzaamheden in een gebied te starten die bedreigend zijn voor broedvogels. Voor de meeste soorten geldt een broedseizoen van 15 maart tot en met 15 juli. Wanneer vóór het broedseizoen wordt gestart met de schadelijke werkzaamheden, is de kans zeer gering dat daar broedvogels gaan nestelen.

Rode Lijst

Nederland heeft voor een aantal bedreigde en kwetsbare planten- en diergroepen Rode Lijsten samengesteld, als 'gereedschap' bij het bepalen van prioriteiten bij natuurbescherming¹. De doelstelling van de Rode Lijst is het bieden van een duurzame bescherming aan een soort en zijn leefgebied. De Rode Lijst bestaat uit een selectie van Nederlandse soorten, die vanwege het aantalsverloop of hun kwetsbaarheid speciale aandacht nodig hebben om hun voorkomen in ons land veilig te stellen. Hoewel de Rode Lijsten voor de meeste soortgroepen wel officieel door het ministerie van LNV zijn vastgesteld, hebben ze geen juridische status.

¹ vaatplanten: van der Meijden *et al.* 2000; mossen: Siebel *et al.* 2000; korstmossen: Aptroot *et al.* 1998; vogels: Osieck & Hustings 1994; zoogdieren: Lina & van Ommering 1994; reptielen en amfibieën: Hom *et al.* 1996; vissen: de Nie & van Ommering 1998; dagvlinders: van Ommering *et al.* 1995; libellen: Wasscher 1999.

4. ECOLOGISCHE KWALITEIT

Dit hoofdstuk beschrijft de ecologische kwaliteit van het plangebied, gebaseerd op het uitgevoerde veldonderzoek en op al bekende inventarisaties. Er is daarbij vooral gelet op de 'belangrijke' kritische soorten. Dit zijn de soorten die op de bijlagen van de Europese richtlijnen staan of zijn opgenomen in de Rode Lijsten van kwetsbare en bedreigde soorten van Nederland. De inventarisatiegegevens zijn in de laatste paragraaf samengevat.

4.1. BESCHERMDE SOORTEN ALGEMEEN

Algemeen

Om een eerste indruk te krijgen van de aanwezige beschermde planten en dieren die van belang zijn, is het Natuurloket (www.natuurloket.nl) geraadpleegd alsmede andere bronnen (zie hierna). De informatie van het natuurloket is weergegeven op kilometerhokniveau². Deze gegevens zijn afkomstig van de Particuliere Gegevens-leverende Organisaties (PGO's), die zijn verenigd in de Vereniging Onderzoek Flora & Fauna (VOFF). Tabel 1 laat zien, dat in de omgeving van het plangebied soorten planten en dieren voorkomen die op de Rode Lijsten staan, de Flora- en faunawet of anderszins van belang zijn. Uit de informatie van het Natuurloket blijkt echter ook, dat het plangebied en omgeving door de PGO's niet volledig is onderzocht op het voorkomen van flora en fauna (tabel 1). Bij de beschouwing van de gegevens moet met de aard en grootte van het plangebied rekening worden gehouden.

Tabel 1.

Overzicht van het aantal soorten van planten- en diergroepen in het kilometerhok 204-557 waarin het plangebied ligt. De scores zijn opgenomen in de tabel. FF = Flora- en faunawet, HR = Habitatrichtlijn, VR = Vogelrichtlijn, RL = Rode Lijsten (bron www.natuurloket.nl).

Soortgroep	FF	HR	VR	RL	Volledigheid
Vaatplanten	-	-	-	-	Slecht onderzocht
Mossen	-	-	-	-	Niet onderzocht
Korstmossen	-	-	-	-	Niet onderzocht
Paddestoelen	-	-	-	1	Slecht onderzocht
zoogdieren	-	-	-	-	Niet onderzocht
Broedvogels	1	-	-	-	Slecht onderzocht
Watervogels	4	-	-	-	Goed onderzocht
Reptielen	-	-	-	-	Niet onderzocht
Amfibieën	1	1	-	-	Slecht onderzocht
Vissen	-	-	-	-	Niet onderzocht
Dagvlinders	-	-	-	-	Redelijk onderzocht
Nachtvlinders	-	-	-	-	Niet onderzocht
Libellen	-	-	-	-	Niet onderzocht
Sprinkhanen	-	-	-	-	Niet onderzocht
Overige ongewervelden	-	-	-	-	Niet onderzocht

² Kilometerhokken: De kaart van Nederland is door de Topografische Dienst verdeeld in blokken van 1 bij 1 km, de zogenaamde kilometerhokken. De plaatsaanduiding van een kilometerhok bestaat uit de coördinaten van de x-as en de y-as die elkaar in de linker onderhoek van het hok snijden.

Behalve via het Natuurloket kan in een aantal atlassen en andere standaardwerken op 5x5 kilometerhokniveau worden nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er in de ruime omgeving van het betreffende plangebied voorkomen. Deze standaardwerken bevatten gegevens van vleermuizen en overige zoogdieren (Broekhuizen *et al.* 1992, Limpens *et al.* 1997, Dijkstra 1997), broedvogels (Bijlsma *et al.* 2001, SOVON Broedvogelonderzoek Nederland 2002), amfibieën en reptielen (Bergmans & Zuiderwijk 1986, RAVON 2001, www.ravon.nl), vissen (de Nie 1996, www.ravon.nl), vlinders (Tax 1989, Vlinderwerkgroep Friesland & De Vlinderstichting 2000) en libellen (Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002). Naast literatuuronderzoek zijn de natuurwaarden onderzocht aan de hand van een veldbezoek op 16 juni 2004. Daarbij is vooral gelet op specifieke kenmerken van het terrein in verband met de mogelijke geschiktheid voor beschermde planten- en diersoorten. Verder zijn de drie locaties op de avond van 14, 15 en 16 juni bezocht, waarbij gericht onderzoek is gedaan naar de aanwezigheid van vleermuizen.

4.2. VEGETATIE EN PLANTENSOORTEN

Het grootste deel van de locatie Schoolstraat is verhard. Op het terrein staat een schoolgebouw met daarachter een speelterrein. Voor het schoolgebouw ligt een strook cultuurgrasland met Engels raaigras en Gewoon beemdgras. Hier en daar staan op het terrein bomen en struiken, met soorten als Beuk, Gewone esdoorn, Zomereik, Eenstijlige meidoorn, Wilde lijsterbes en Spaanse aak. Zeldzame en beschermde plantensoorten zijn hier niet aangetroffen.

De locatie aan de Ericalaan en Gentiaanlaan is voor een groot deel verhard. Op het terrein staat een school, met aan de voorzijde lage begroeiing. Hier zijn geen bijzondere plantensoorten gevonden. Aan de achterzijde ligt een sloot met op de oever een 'rommelbosje' met soorten als Gewone braam, Beuk, Zwarte els, Wilde lijsterbes en Grote brandnetel. In de sloot staat Gele lis. Ook hier zijn geen bijzondere en wettelijk beschermde plantensoorten aangetroffen.

Het plangebied aan de Wolsklauw is voor een deel verhard met bebouwing. De oude speeltuin is sterk vergrast met soorten als Straatgras, Gestreepte witbol en Engels raaigras. Hier en daar staan stikstofminnende kruiden als Gewoon duizendblad, Ridderzuring en Witte klaver. Langs de rand van het speelterrein staan bomen, met soorten als Zomereik, wilg, Wilde lijsterbes, Gewone es, Eenstijlige meidoorn, Zwarte els en Gewone braam. De aan de speeltuin liggende volkstuinen zijn bebouwd met allerlei cultuurgewassen. Langs de rand van het complex ligt een sloot waar Gele lis in groeit. Langs de rand van de sloot groeien bomen en struiken, met soorten als Amerikaanse eik en Zwarte els. Ook op deze locatie zijn geen zeldzame en wettelijk beschermde planten gevonden.

4.3. INSECTEN

In de sloten op de verschillende locaties kunnen libellensoorten voorkomen die karakteristiek zijn voor het bebouwde gebied. Het betreft hier algemene soorten zoals Blauwe glazenmaker, Paardenbijter, Grote Keizerlibel, Kleine- en Grote Roodoogjuffer, Lantaarntje en Houtpantserjuffer (Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002).

Omdat de geschikte waardplanten ontbreken, worden er geen zeldzame en wettelijk beschermde vlindersoorten in de verschillende plangebieden verwacht. In de speeltuin en het

volkstuintcomplex kunnen wel algemene vlindersoorten voorkomen, zoals Citroenvlinder, Klein en Groot Koolwitje, Kleine vuurvlinder, Atalanta, Distelvlinder, Kleine vos, Bont zandoogje, Hooibeestje, Daggauwoog etc (Vlinderwerkgroep Fryslân & De Vlinderstichting 2000).

4.4. AMFIBIEËN, REPTIELEN EN VISSSEN

Amfibieën – kikkers, padden en salamanders – gebruiken in de loop van het jaar verschillende biotopen. Voor de voortplanting zijn ze gebonden aan water – liefst stilstaand water zonder al te veel vis – waar ze hun eieren kunnen afzetten. Kikkers zetten hun eieren af in klompen (kikkerdril), padden in snoeren en salamanders vouwen hun eitjes stuk voor stuk in blaadjes van waterplanten. De eiafzet vindt plaats van het vroege voorjaar (Heikikker, Gewone pad, Bruine kikker) tot in de voorzomer (Groene kikker). De volwassen dieren kruipen na de voortplanting op het vasteland, evenals de juvenielen. De amfibieën trekken dan naar het zomerbiotoop: drogere delen met veel dekking, zoals grazige en ruige terreinen, waar ze zich kunnen schuilhouden en voedsel kunnen zoeken (insecten). In het najaar zoeken ze hun winterbiotoop op. Groene kikkers overwinteren in het water en zoeken bescherming tegen de kou in de dikke modderlaag op de onderwaterbodem. Andere kikkers, padden en salamanders kruipen in de modder, onder huizen, boomwortels e.d. Kleine watersalamanders worden zo geregeld in kelders gevonden of onder stapels dakpannen, hout e.d.

De locatie 'Ericalaan-Gentiaanlaan' en 'Wolfsklauw' worden begrensd door een aantal sloten. Hier komen alleen algemene amfibieën voor, zoals Middelste groene kikker, Bruine kikker, Gewone pad en misschien Kleine watersalamander. Voor strikt beschermde amfibiesoorten zijn de sloten en de omgeving ongeschikt. Omdat voornoemde locaties op een aantal plekken 'verruigd' zijn, is het niet uitgesloten dat ze gebruikt worden door foeragerende en overwinterende amfibieën.

In het kilometerhok waar het plangebied in ligt, komt ook een amfibiesoort voor die beschermd is volgens de Europese Habitatrichtlijn (zie tabel 1). Het betreft hier waarschijnlijk de Poelkikker, die in de omgeving voorkomt (Wymenga en Brenninkmeyer in prep.). De verwachting is dat de Poelkikker niet in het plangebied voorkomt, omdat deze soort een voorkeur heeft voor zwak zure, stilstaande wateren in bossen en heidegebieden op de hogere zandgronden en voor vennen, poelen en watergangen in hoogveengebieden. Aan deze condities wordt niet voldaan in het plangebied.

De kwaliteit van het slootwater in de verschillende plangebieden is over het algemeen matig tot slecht. Wettelijk beschermde vissoorten, zoals Grote- en Kleine modderkruiper en Bittervoorn, worden daarom niet verwacht. Misschien dat alleen de Driedoornige stekelbaars in de sloten voorkomt, een soort die in Friesland algemeen is en geen wettelijk beschermde status heeft (de Nie 1996).

4.5. VOGELS

In de bomen en struiken op de drie locaties broeden alleen algemene broedvogels. Het gaat hier om soorten die karakteristiek zijn voor de stedelijke omgeving, zoals Merel, Spreeuw, Huismus, verschillende soorten mezen en kraaien etc. Kritische soorten worden niet in het plangebied verwacht. In de sloten en kanalen in de omgeving van de drie locaties komt waarschijnlijk alleen Wilde eend en Meerkoet voor.

4.6. ZOOGDIEREN

Vleermuizen

Volgens de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens *et al.* 1997) komen in het 5x5-kilometerhok waarin het plangebied ligt vier soorten vleermuizen voor: Gewone dwergvleermuis, Watervleermuis, Laatvlieger en Grootoorvleermuis. De verschillende plangebieden lenen zich als foerageergebied en verblijfplaats voor vleermuizen. Om te onderzoeken of in het gebied ook werkelijk vleermuizen voorkomen, is op de avond van 14, 15 en 16 juni een inventariserend vleermuisonderzoek uitgevoerd. Hierbij is gebruik gemaakt van een 'Bat-detector'. Hiermee kunnen vleermuizen tot op de soort worden gedetermineerd. Op basis van het veldonderzoek kan worden geconstateerd dat de bouwlocaties gebruikt worden door drie soorten vleermuizen, namelijk de Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger. De Watervleermuis en Grootoorvleermuis zijn niet waargenomen. Uit het onderzoek komt verder naar voren dat de te slopen gebouwen geen verblijfplaatsen van vleermuizen herbergen. Omdat vleermuizen vaak wisselen van verblijfplaats moet vlak voor aanvang van de sloopwerkzaamheden nog een aanvullend onderzoek worden uitgevoerd.

Andere zoogdieren

Op basis van inventarisatie gegevens van Broekhuizen *et al.* (1992) en de aangetroffen habitats in en rond de drie plangebieden kunnen de volgende bodembewonende zoogdieren worden verwacht: Egel, Mol, Huisspitsmuis, Woelrat. Mogelijk komt aan de oevers van de sloten ook de Muskusrat voor. De locaties worden misschien sporadisch bezocht door de Vos, Hermelijn of Bunzing. Tijdens het veldonderzoek naar vleermuizen is op de hoek van de Jelle van Damweg en de P.W. Janssenweg een Steenmarter waargenomen. Het is niet waarschijnlijk dat deze soort een vaste verblijfplaats heeft in een van de te slopen gebouwen. Toch wordt geadviseerd wordt om bij aanvang van de sloopwerkzaamheden de gebouwen te onderzoeken op het voorkomen van de Steenmarter. Dit onderzoek kan gelijktijdig plaatsvinden met het vleermuisonderzoek.

4.7. SAMENVATTING ECOLOGISCHE BETEKENIS

In tabel 2 zijn de soorten opgesomd met hun status volgens de natuurwetgeving en Rode Lijsten. De plangebieden liggen in de bebouwde kom en hebben een beperkte ecologische betekenis waarbij het vooral gaat om enkele broedparen vogels, de aanwezigheid van algemene amfibieën, libellen, dagvlinders en zoogdieren. Voorts zijn de verschillende deelgebieden geschikt als foerageergebied voor algemene vleermuissoorten en is een Steenmarter waargenomen.

Tabel 2.

Planten- en diersoorten die in het plangebied en omgeving voorkomen, met hun status volgens de natuurwetgeving en Rode Lijsten. Wettelijke bescherming: Flora- en faunawet (FF), Habitatrichtlijn Bijlage II (HBII) en IV (HBIV), Rode Lijst (RL) met als categorieën: ge = gevoelig, kw = kwetsbaar, be = bedreigd. Voorkomen: + = aanwezig, - = afwezig, m = mogelijk aanwezig, f = foeragerend, i = incidentele waarnemingen.

Soort	Wettelijke bescherming	Beschermings-regime	Rode lijst	Omgeving	Plangebieden
Amfibieën					
Gewone pad	FF-wet	Algemene soort	-	+	m
Middelste groene kikker	FF-wet	Algemene soort	-	+	m
Bruine kikker	FF-wet	Algemene soort	-	+	m
Kleine watersalamander	FF-wet	Algemene soort	-	+	m
Broedvogels					
Algemene broedvogels	FF-wet		-	+	+
Zoogdieren					
Waternleermuis	FF-wet, HB IV	Bedreigde soort	-	+	-
Laatvlieger	FF-wet, HB IV	Bedreigde soort	-	+	f
Gewone grootoorvleermuis	FF-wet, HB IV	Bedreigde soort	-	+	-
Gewone dwergvleermuis	FF-wet, HB IV	Bedreigde soort	-	+	f
Ruige dwergvleermuis	FF-wet, HB IV	Bedreigde soort	-	+	f
Steenmarter	FF/wet	Overige soort	-	+	m
Overige inheemse zoogdieren ¹	FF-wet	Algemene soort	-	+	m

¹ Geen van de in (de directe omgeving van) het plangebied voorkomende overige zoogdieren (Egel, Mol, Woelrat, Huisspitsmuis, Vos, Muskusrat, Hermelijn, Buning) staan op de Rode Lijst of op Bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

5. EFFECTEN EN BEOORDELING

Naar aanleiding van het voorkomen van de in hoofdstuk 4 beschreven soorten en de in hoofdstuk 2 beschreven plannen, zijn in dit hoofdstuk de te verwachten effecten op de ecologische kwaliteiten in beeld gebracht. In zijn algemeenheid geldt dat sprake is van directe en indirecte effecten. Directe effecten zijn effecten waarmee planten en dieren rechtstreeks te maken krijgen als gevolg van de realisering van de herinrichting, zoals verlies van habitat. Met indirecte effecten worden verstoring, beïnvloeding van de waterkwaliteit en dergelijke bedoeld. Deze zaken kunnen verder reiken dan de grenzen van het plangebied. Op de landschappelijke aspecten van de ingreep wordt in dit rapport niet ingegaan. We maken hier naar analogie van de handreiking van LNV voor Werken aan Natura 2000 (LNV 2004) onderscheid in vijf soorten effecten, onder te verdelen in kwantitatieve effecten (habitatverlies/winst: paragraaf 5.1), kwalitatieve effecten (chemische effecten, fysieke effecten en verstoring: paragraaf 5.2) en achteruitgang in ruimtelijke samenhang (versnippering/effecten op SBZ's: paragraaf 5.3). Hieronder zijn voor de drie bouwlocaties de verschillende aspecten nader uitgewerkt. In paragraaf 5.4 zijn de ecologische effecten die in en buiten de locaties kunnen optreden, beoordeeld in het licht van de wet- en regelgeving.

5.1. KWANTITATIEVE EFFECTEN

Door de nieuwbouw verdwijnt een deel van de vegetatie in de drie plangebieden. Met het verdwijnen van de genoemde terreintypen verdwijnt ook een deel van het leefgebied voor algemene planten, zoogdieren, broedvogels en vlinders. Omdat het hier om algemene planten- en diersoorten gaat, komt het duurzame voortbestaan van deze soorten niet in gevaar.

Indien de sloten langs de verschillende deelgebieden worden gedempt, verdwijnt ook een deel van het voortplantingsgebied voor algemene amfibie- en vissoorten. Omdat de sloten, gezien de slechte waterkwaliteit, van beperkte waarde zijn als voortplantingsplaats voor amfibieën, komt het duurzaam voortbestaan van deze soorten niet in gevaar.

Vanuit de Flora- en faunawet zijn vleermuizen streng beschermd (Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten). Als gevolg hiervan is het verboden vleermuizen opzettelijk te verstoren, vooral tijdens de voortplantingsperiode, de overwintering en de trek. Tevens is het verboden de zomer- en winterverblijfplaatsen van vleermuizen te beschadigen of te vernielen. Ten tijde van het vleermuizen onderzoek is vastgesteld dat de te slopen gebouwen geen verblijfplaatsen van vleermuizen herbergen. Omdat vleermuizen vaak wisselen van verblijfplaats moet vlak voor aanvang van de sloopwerkzaamheden nog een aanvullend onderzoek worden uitgevoerd.

5.2. KWALITATIEVE EFFECTEN

Naast direct verlies aan habitat en de daarin levende soorten planten en dieren kan ook sprake zijn van een verlies aan kwaliteit van leefgebieden. Dit kan optreden door bijvoorbeeld verdroging (grondwateronttrekking), verontreiniging, e.d. We maken hier naar analogie van

de handreiking van LNV voor Werken aan Natura 2000 (LNV 2004) onderscheid in chemische effecten en fysieke effecten, en verstoring door geluid en licht.

Chemisch effecten

Bij chemische effecten moet gedacht worden aan allerlei stoffen die in het gebied terecht kunnen komen door verontreiniging, uitstoot van meststoffen of bijvoorbeeld gebiedsvreemd water. Uitgangspunt in deze rapportage is, dat de nieuwbouw in de verschillende plangebieden op het riool wordt aangesloten, waardoor er geen sprake is van belasting van het oppervlaktewater. Daarmee zijn er geen belangrijk negatieve chemische effecten te verwachten.

Fysieke effecten

Achteruitgang van de kwaliteit van de leefgebieden als gevolg van fysieke effecten kan betrekking hebben op aspecten als grondwateronttrekking of peilverlaging. Ook verdichting van de omgeving kan een rol spelen. Door realisatie van de nieuwbouw neemt de kwaliteit van de plangebieden als foerageerplaats voor algemene vleermuizen en vogels niet af, omdat de ruimtelijke variatie in het dorp Jubbega nauwelijks verandert. Fysieke effecten zijn in het onderhavige plan daarom niet relevant.

Verstoring

Sloop, graaf- en bouwactiviteiten *kunnen* zorgen voor een tijdelijke verstoring van de directe omgeving. Broedvogels zijn het meest kwetsbaar tijdens het broedseizoen, dat voor veel soorten duurt van 15 maart tot 15 juli. Op grond van de Vogelrichtlijn mogen de werkzaamheden daarom niet starten binnen deze periode.

Het is onwaarschijnlijk dat er sprake zal zijn van verstoring van vleermuizen, omdat deze dieren foerageren buiten de uren waarin de werkzaamheden op de bouwlocaties zullen plaatsvinden. Daarnaast biedt de wijde omgeving veel mogelijkheden voor de genoemde vleermuissoorten en de verschillende relatief kleine plangebieden spelen hierin slechts een kleine rol. Het is bovendien te verwachten dat de locaties na het realiseren van de beoogde herinrichting opnieuw deel zullen uitmaken van het foerageergebied van de genoemde soorten. Om deze redenen zal een (tijdelijke) aantasting van de kwaliteit van de plangebieden geen effect hebben op het voortbestaan van de vleermuizen in de regio.

Vanwege de zorgplicht moet het eventueel dempen van sloten op een vis- en amfibievriendelijke manier gebeuren. Afhankelijk van de periode waarin de werkzaamheden plaatsvinden, kan het dempen en afgraven van sloten namelijk de voortplanting verstoren. Het beste kunnen sloten in het najaar (september/oktober) worden gedempt. Indien dit niet mogelijk is, kan het dempen het beste gebeuren door de sloot leeg te pompen en de amfibieën en vissen over te hevelen naar sloten in de buurt.

Voor amfibieën zijn vooral de verwaarloosde speeltuin en het volkstuincomplex in de zomer- en wintermaanden een mogelijk overwintering- of foerageergebied. Om te voorkomen dat amfibieën door werkzaamheden worden gedood, wordt aanbevolen om niet met grote machines 'verruigde rommelhoekjes' op te ruimen, maar deze in eerste instantie handmatig te verwijderen, zodat de dieren het gebied kunnen verlaten. In de winterperiode moet worden gelet op overwinterende dieren in rommelhoekjes. Desnoods kunnen deze dieren worden verwijderd en op een andere plaats worden uitgezet.

De nieuwbouw is gepland in de bebouwde kom van Jubbega. De functie die de nieuwe bebouwing krijgt, veroorzaakt geen extra verstoring. Permanente verstoring van de omgeving door geluid, beweging en licht wordt daarom niet verwacht.

Versnippering

Bouwactiviteiten *kunnen* leiden tot een afname van de ruimtelijke samenhang en verdere versnippering van een habitatnetwerk. Omdat het plangebied geen deel uitmaakt van een natuurgebied en geen verbinding vormt met natuurgebieden, is versnippering hier niet aan de orde.

Relatie met de in de omgeving liggende SBZ's

Wanneer de ruimtelijke samenhang met de SBZ's (en bijbehorende beschermde soorten) in de omgeving wordt verstoord, dan kan dit negatieve effecten hebben voor de betreffende SBZ en eventueel voor een aantal soorten waarvoor de SBZ is aangewezen. Het plangebied ligt op grote afstand van de SBZ's en de Ecologische Hoofdstructuur. Deze gebieden hebben geen ecologische relatie van betekenis met het plangebied en de voorgenomen plannen zullen dan ook geen effect hebben op de kwalificerende waarden van de SBZ's.

5.3. BEOORDELING IN HET LICHT VAN DE WET- EN REGELGEVING

Bij de geplande aanleg is verschillende wetgeving, zoals besproken in hoofdstuk 3, van belang. De ecologische gevolgen worden hieronder in relatie gebracht met de Europese en Nederlandse wet- en regelgeving.

Vogelrichtlijn

Het dichtstbijzijnde Vogelrichtlijngebied betreft: 'De Deelen'. Het gebied ligt ongeveer 12 km ten noordwesten van het plangebied. Gezien de afstand valt deze beschermingszone buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden in het plangebied. De realisatie van de nieuwbouw stuit daarom niet op bezwaren in het kader van de Vogelrichtlijn.

Habitatrichtlijn

Het meest dichtstbijzijnde Habitatrichtlijngebied is 'Wijnjeterperschar en Terwispeler grootschar' dat ongeveer 4 kilometer ten noorden ligt van het plangebied. Gezien de afstand valt deze beschermingszone buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden in het plangebied. De realisatie van de nieuwbouw stuit daarom niet op bezwaren in het kader van de Habitatrichtlijn.

Flora- en faunawet

Bij de beoordeling daarvan gaat het om de vraag of de uitvoering ook leidt tot overtreding van de verbodsbepalingen in die wet.

In de drie plangebieden komen alleen algemene planten- en diersoorten voor, waaronder in hollen levende wettelijk beschermde mollen en muizen. Een deel van de kleine zoogdieren zal benadeeld worden door de noodzakelijke vergravingen voor het bouwrijp maken van de grond. De soorten waar het hier om gaat vallen in de nieuwe AMvB-2004 onder de categorie 'algemene soorten', wat betekent dat voor deze soorten een vrijstelling geldt voor artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Met betrekking tot realisatie van de nieuwbouw in Jubbega hoeft voor deze soorten geen ontheffing te worden aangevraagd.

In het plangebied zijn foeragerende vleermuizen waargenomen. Deze dieren zijn strikt beschermd volgens de Flora- en faunawet. Het gebied blijft ook na herinrichting geschikt als foerageerplaats voor vleermuizen. Om te voorkomen dat vaste rust- en verblijfplaatsen van strikt beschermde vleermuizen worden aangetast en/of verstoord, moet vlak voor de sloopwerkzaamheden nog wel worden onderzocht of de gebouwen kolonies vleermuizen herbergen.

Ten aanzien van de vogels geldt in elk geval dat het in het kader van de Flora- en faunawet verboden is om broed- of rustgebieden te verstoren. De kritieke werkzaamheden, zoals het bouwrijp maken en het verwijderen van begroeiing, mogen daarom *niet in het broedseizoen opgestart* worden. In de praktijk betreft dit de periode 15 maart - 15 juli.

Ecologische hoofdstructuur

In het Nederlandse overheidsbeleid (o.a. Structuurschema Groene Ruimte) is vastgelegd dat de EHS beschermd is en er geen ontwikkelingen mogen plaatsvinden die schade berokkenen aan de EHS. In de voorgaande effectbeschrijving en beoordeling in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn is dat aan de orde geweest. Het dichtstbijzijnde kerngebied van de Ecologische Hoofdstructuur betreft Terwispeler grootscharf. Het gebied ligt ongeveer 4 km ten noordwesten van het plangebied. Gezien de afstand valt deze beschermingszone buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden in het plangebied. Realisatie van de nieuwbouw stuit daarom niet op bezwaren in het kader van het 'Structuurschema Groene Ruimte'.

6. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

6.1. ECOLOGISCHE KWALITEITEN EN EFFECTEN

- De drie plangebieden liggen in de bebouwde kom van het dorp Jubbega en hebben daarom beperkte ecologisch waarden, die betrekking hebben op de foerageerfunctie voor algemene soorten vleermuizen en leefgebied voor algemene dieren en planten.
- In de te slopen gebouwen verblijven op dit ogenblik geen vleermuizen. Omdat vleermuizen vaak wisselen van verblijfplaats moet vlak voor aanvang van de sloopwerkzaamheden nog een aanvullend onderzoek worden uitgevoerd. Tijdens dit aanvullend vleermuis onderzoek, moet ook worden nagegaan of de gebouwen door de Steenmarter worden gebruikt als verblijfplaats.
- Door de plannen treedt beperkt habitatverlies op van algemene planten, vlinders, libellen, amfibieën, zoogdieren en broedvogels. Het duurzame voortbestaan van deze soorten wordt niet aangetast door het voornemen.
- De nieuwbouw heeft geen effect op de foerageerfunctie van het gebied voor vleermuizen.
- Omdat het plangebied in het bebouwde gebied ligt, worden de natuurwaarden in de omgeving van het plangebied niet aangetast.

6.2. BEOORDELING

Uit een vergelijking met de regelgeving blijkt het volgende:

- Het plan is niet strijdig met de Vogelrichtlijn (in de zin van Speciale Beschermingszones), omdat geen sprake is van significant negatieve effecten in het kader van deze regelgeving.
- De plannen zoals in dit rapport beschreven, zijn eveneens niet strijdig met de Habitatrichtlijn, omdat geen sprake is van significant negatieve effecten in het kader van deze regelgeving.
- Volgens de Flora- en faunawet is formeel ontheffing nodig voor een aantal algemeen voorkomende, maar beschermde soorten. Omdat per 1 januari de AMvB-2004 in werking is getreden, is voor deze soorten geen ontheffing meer nodig.
- Voor vogels kan geen ontheffing verleend worden. Dit betekent dat altijd buiten het broedseizoen moet worden begonnen met de werkzaamheden die verstoring van nesten teweeg brengen (zoals het graven en verwijderen van begroeiing), opdat de werkzaamheden geen schade berokkenen aan de al in het gebied broedende vogels en hun nesten.
- Het verwijderen van eventueel aanwezige puin- en rommelhoekjes, gedurende de winter- en zomerperiode, dient op een amfibievriendelijke manier te gebeuren, het liefst handmatig en niet met grote machines. Hiermee wordt voldaan aan de zorgplicht.
- Vanwege de zorgplicht moet het dempen van sloten op een vis- en amfibievriendelijke manier gebeuren. Afhankelijk van de periode kan het dempen en afgraven van een sloot namelijk de voortplanting verstoren. Het beste kunnen sloten in het najaar (september/oktober) worden gedempt. Indien dit niet mogelijk is, kan het dempen het beste gebeuren door de sloot leeg te pompen en de amfibieën en vissen over te hevelen naar sloten in de buurt.

- In het plangebied zijn foeragerende vleermuizen waargenomen. Deze dieren zijn strikt beschermd volgens de Flora- en faunawet. Het gebied blijft ook na herinrichting geschikt als foerageerplaats voor vleermuizen. Om te voorkomen dat de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden, moet vlak voor de sloopwerkzaamheden nog wel worden onderzocht of de gebouwen kolonies van vleermuizen herbergen. Tijdens het vleermuizenonderzoek kan dan ook worden bekeken of de gebouwen gebruikt worden door de Steenmarter.

LITERATUUR

- Aptroot, A., H.F. van Dobben, C.M. van Herk & G. van Ommering 1998. Bedreigde en kwetsbare korstmossen in Nederland. Rapport IKC natuurbeheer 29, Wageningen.
- Attika architecten 2004. Jubbega/Jobbega, Ruimtelijke ontwikkelingsvisie (augustus 2004).
- Bergmans, W. & A. Zuidervijk 1986. Atlas van de Nederlandse Amfibieën en Reptielen en hun bedreiging. Vijfde Herpetologeografisch verslag. Lacerta/ KNNV Uitgeverij, Hoogwoud.
- Bijlsma, R.G., F. Hustings & C.J. Camphuysen 2001. Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2). GMB Uitgeverij, Haarlem / Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging KNNV, Utrecht.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (eds.) 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- EIS-Nederland, De Vlinderstichting & Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2003. Waarnemingenverslag dagvlinders, libellen en sprinkhanen. EIS-Nederland, Leiden / De Vlinderstichting, Wageningen / Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Assen.
- Hom, C.C., P.H.C. van Ommering, R.C.M. Creemers & H.J.R. Lenders 1996. Bedreigde en kwetsbare reptielen en amfibieën in Nederland. Rapport IKC Natuurbeheer nr. 25, Wageningen.
- Limpens, H.J.G.A., K. Mostert & W. Bongers (eds.) 1997. Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Lina, P.H.C. & G. van Ommering 1994. Bedreigde en kwetsbare zoogdieren in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst. Rapport IKC Natuurbeheer nr. 12, Wageningen.
- LNV 2004. Werken aan Natura 2000. Concept. Handreiking voor de bescherming van de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden. Ministerie van LNV, Den Haag.
- Meijden, R. van der, B. Odé, C.L.G. Groen, J.-P.M. Witte & D. Bal 2000. Bedreigde en kwetsbare vaatplanten in Nederland. Basisrapport met voorstel voor de Rode Lijst. *Gorteria* 26: 85-208.
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- Nie, H.W. de & G. van Ommering 1998. Bedreigde en kwetsbare zoetwatervissen in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst. Rapport IKC natuurbeheer 33, Wageningen.
- Nie, H.W. de 1996. Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen. Stichting Atlas verspreiding Nederlandse zoetwatervissen. Media Publishing Int., Doetinchem.
- Ommering, G. van, I. van Halder, C.A.M. van Swaay & I. Wynhoff 1995. Bedreigde en kwetsbare dagvlinders van Nederland. Toelichting op de Rode Lijst. Rapport IKC natuurbeheer 18, Wageningen.
- Osiack, E.R. & F. Hustings 1994. Rode Lijst van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten in Nederland. Technisch Rapport 12. Vogelbescherming Nederland, Zeist/ SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek - Ubbergen.
- Provincie Fryslân 1994. Streekplan Friesland 1994. Vastgesteld door Provinciale Staten van Friesland, 30 maart 1994.
- RAVON 2004. Waarnemingsoverzichten 2002. RAVON 17: 32-48.

- Siebel, H.N., B.F. van Toorn, H.M.H. van Melick, A.C. Bouwman, H.J. During & K.W. van Dort 2000. Bedreigde en kwetsbare mossen in Nederland. Basisrapport met voorstel voor Rode Lijst. *Buxbaumiella* 54: 1-86.
- SOVON Broedvogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- Tax, M.H. 1989. Atlas van de Nederlandse dagvlinders. Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland, 's-Graveland/ Vlinderstichting, Wageningen.
- Vlinderwerkgroep Fryslân & De Vlinderstichting 2000. Dagvlinders in Fryslân; het vluchtige vastgelegd. Friese Pers Boekerij, Leeuwarden/ KNNV, Utrecht.
- Wasscher, M. 1999. Bedreigde en kwetsbare libellen in Nederland (Odonata). Basisrapport met voorstel voor de Rode Lijst. European Invertebrate Survey, Nederland, Leiden.
- Wasscher, M. R. Ketelaar, M. van der Weide, A. Stroo, V. Kalkman, N. Dingemanse, H. Ingberg & I. Tieleman 1995. Verspreiding van de Nederlandse Libellen. (Bijlage bij Nieuwsbrief EIS-Nederland 23). Stichting European invertebrate Survey, Leiden.
- Wymenga, E., Brenninkmeyer, A. (in prep.). Ecologische aspecten van de Vogel- en Habitatrichtlijn in Fryslan. A en W rapport 486, Veenwouden.
- Zollinger, R., R. Creemers & F. Spikmans m.m.v. M. Verdijk, B. Prudon, H. de Nie & Werkgroep Poldervissen RAVON 2003. Gegevensvoorziening vis- en amfibiesoorten Annex II Habitatrichtlijn. Overzicht beste leefgebieden Kamsalamander, Grote modderkruiper, Kleine modderkruiper, Bittervoorn en Rivierdonderpad. Stichting RAVON, Nijmegen.